

Юрківський О.Й.,
к.е.н., доцент,
Державний університет «Житомирська політехніка»

МІГРАЦІЯ В НІМЕЧЧИНІ В ПОВОЄННИЙ ЧАС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Військові, соціально-економічні та політичні події в Україні змінили сприйняття багатьох процесів, зокрема міграційних, які є в центрі уваги урядів, громад Європи.

На тлі міграційних проблем, появи біженців з не лише з країн Близького Сходу але і України, змінюється і політика країн Європи, політичний спектр партій зміщується в бік правих або лівих партій, що в перспективі буде впливати на трансформацію загальних та національних підходів в сфері міграції [3].

Ситуацію в Європі та Україні вітчизняні та іноземні аналітики вважають загрозливою, внаслідок війни посилюється, легальний, нелегальний виїзд громадян різних вікових груп, молодих громадян, особливо чоловічої статі призовного віку. В 2025 році ситуація не докорінно не змінилася, а за після спрощення виїзду за кордон погіршилася, що вимагає зваженої державної політики Уряду України в регулюванні міграційних процесів, врахування міжнародного досвіду післявоєнної Німеччини, не зважаючи на її негативну роль в подіях II Світової війни.

Вирішення міграційних проблем через військові дії для України є викликом, хоча міграційні органи акумулювали значний досвід в практиці застосування інструментів міграційної політики з 1991 року.

Слід відзначити, що Україна, а саме УРСР, в складі СРСР, вже переживала негативні наслідки міграції за наслідками II Світової війни: повна окупація українських територій, примусовий вивіз громадян до Німеччини, загальна кількість жертв серед населення територій тодішньої УРСР вплинули на подальші державні кроки, наступне переселення громадян насамперед в примусовому адміністративному порядку на протигагу міграційних політик країн Європи того часу.

Катастрофічна ситуація за наслідками II Світової війни змусили уряди країн Європи до формування нових напрямів міграційної політики як складової відбудови країн на тлі застосування "плану Маршала", інших програм.

Серед країн, які найбільше постраждали через втрату людського капіталу є дві країни антагоністи - Німеччина та Франція, які відчули зменшення населення загалом і чоловіків зокрема.

Німеччина як країна, що сформувала та очолювала колишню вісь зла, також втратила значну кількість населення, що обумовило формування системних інструментів міграційної політики для забезпечення виконання Плану Маршала, поставлених задач урядів Німеччини, ідей Людвіга Ерхарда та інших економістів та соціологів

Покрокова і системна державна політики була направлено як на країни сусіди так і інші країни в розрізі трьох основних груп мігрантів, яких намагалися повернути та залучити післявоєнні уряди Німеччини.

Наслідками політики урядів та об'єктивними умовами тогочасного світу - наприкінці 1949 року до Німеччини повернулося близько 7,7 млн. німецьких переселенців з німецьким корінням, які зіткнулися проблемними ситуаціями, непорозумінням, неоднозначним ставленням до етнічних німців в країнах світу, що було закріплено в основному законі Федеративної Республіки Німеччини від 23 травня 1949 р. [5].

Можна виділити два підходи до збільшення кількості працівників - перший суто ринковий, а другий - адміністративний на основі відповідної державної політики. Першим елементом міграційної політики Німеччини у повоєнний час стали мігранти з новоствореного суб'єкта НДР, громадяни якої до зведення "Берлінської стіни" мали відносно легкий спосіб переміщення між територіями колись єдиної країни.

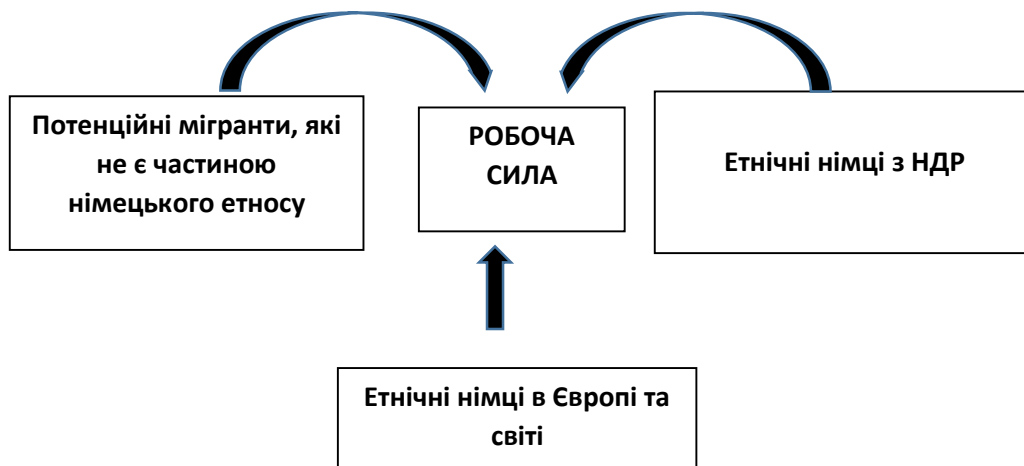

Рис. 1. Основні міграційні групи, які поповнювали робочу силу після 1945 року

Другий елемент міграційної політики – це міждержавні угоди, які дозволяли на тимчасовій основі здійснювати найм працівників із країн Південної Європи та Середземномор'я для широкого кола вакансій (з Італією (1955), Іспанією (1960), Грецією (1960), Туреччиною (1961), Марокко (1963), Португалією (1964), Тунісом (1965), Югославією (1968 р.). Угоди забезпечували державне регулювання трудової міграції по обсягу та кваліфікації мігрантів та доповнювалося в'їздом до Німеччини за так званою туристичною візою, з подальшою подачею заяви на отримання посвідки на проживання та видачі відповідного дозволу на роботу.

Окремим способом став в'їзд з консульською візою на підставі наявної пропозиції про роботу, при якому при видачі візи використовувалося рішення німецької поліції та бюро з працевлаштування.

Відновлення робочої сили в Україні теж має базуватися на системному підході, включати найефективніші ліберальні та державні адміністративні інструменти як під час військового стану так і після закінчення війни [1,2]. Так як і практика Німеччини після 1945 року Україна уклала двосторонні угоди про трудову діяльність і співпрацю Україна уклала з Молдовою, Білоруссю, Вірменією, Латвією, Литвою, Польщею, Чехією та Азербайджаном. Тобто, існує ймовірність в перспективі повоєнного відновлення України доведеться очікувати на потік мігрантів, які раніше працювали в цій країні, як-то громадян Узбекистану, Таджикистану, Туркменістану [2, с.29].

Низька заробітна плата та соціальні стандарти нажаль не сприяють як поверненню етнічних українців, а представники європейського континенту, зокрема країни ЄС, навряд чи масово планують ставати резидентами України та складової робочої сили.

Список використаних джерел

1. Концепція державної міграційної політики України. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/e20190802.pdf>
2. Міграційна політика України щодо іноземців з урахуванням перспективи повоєнного відновлення. URL: https://r2p.org.ua/storage/documents/0a0603868eedd18b6e233f03ba508a998fe7fa3c_original.pdf
3. Малиновська О.А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії: монографія / О.А. Малиновська. – К.: НІСД, 2018. – 472 с.
4. Проблеми реалізації Стратегії державної міграційної політики України: зб. матеріалів наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 груд. 2019 р.) / упоряд. О. А. Малиновська. – Київ : НІСД, 2019. – 108 с.
5. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>